

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsberetning

Det kgl. Vajsenhus

1969

Beretning for
skoleåret 1968-69
ved

Jørgen Hendriksen
forstander og inspektør

DET KONGELIGE VAJSENHUS

Protektor: Hs. Majestæt Kongen.

DIREKTION:

Biskop *W. Westergaard Madsen*, R¹ (6/7 1961)

Direktør *H. Horsten*, R¹ (17/1 1959)

Skoledirektør *A. Nørfelt*, R (30/11 1961)

Hofmarskal, K. C. greve *Trampe*, kammerherr K p. p. (24/1 1969)

KURATEL:

Direktør, civilingeniør *V. Thal-Jantzen*, R (24/1 1957)

Landsretssagfører *J. C. Bang* (15/2 1962)

Direktør *Bendt Hansen* (1/9 1967)

Det kongelige Vajsenhus

er stiftet af kong Frederik IV og begyndte sin virksomhed d. 11. oktober 1727. Formålet var at tage sig af *forældreløse børn* (Vajser), sørge for deres opdragelse og uddannelse. Indtil 1799 havde alle børnene (såvel drenge som piger) ophold og forplejning på skolen – siden den tid har ingen børn boet på skolen.

Efterhånden som samfundsforholdene har udviklet sig, og den sociale forsyrg er blevet udvidet, har Vajsenhuset på et væsentligt punkt ændret sit oprindelige formål.

I vore dage er det ikke de helt forældreløse børn, man søger at hjælpe (det er en naturlig opgave for de lokale børneværn), men derimod *de faderløse*.

Vajsenhusets hovedopgave er at være til hjælp og støtte for den enlige moder, der jo i de fleste tilfælde må søge at skaffe sig et erhverv, hvorved hun kan opretholde hjemmet, og samtidig er ene om børnenes opdragelse.

Denne hjælp har hidtil været baseret på, at børnene fik deres ophold og forplejning i hjemmet. Men i de senere år har der vist sig et stadigt stigende behov for at skaffe »kostskole-ophold« til adskillige børn, hvor hjemlige forhold af den ene eller anden grund, gør en fuldstændig miljøforandring ønskelig. Mange mødre har i de senere år henvendt sig på skolen for at få oplyst, om der findes kostskoler, hvor en dreng eller pige kunne anbringes . . . for en overkommelig betaling.

For drenge i 12-års-alderen er der mulighed for at blive optaget på Opfostringshuset i Hellebæk, som er den eneste kostskole, der er gratis – men chancerne for optagelse er temmelig små – kun ca. en fjerdedel af dem, der søger, kan der skaffes plads til. Alle andre kostskoler vil i regelen være for dyre for den enlige moder, som derfor ikke har anden udvej end at bede Børneværnet overtage forsørgelsen og anbringe barnet, hvor der kan skaffes plads. I løbet af det sidste år er flere af vore elever ad denne vej blevet anbragt på forskellige skoler og hjem rundt om i landet. Fra febr. 1969 har Vajsenhuset imidlertid fået mulighed for atter at huse i hvert fald nogle af vore elever, nemlig på optagelseshjemmet, Scherfigsvej 5. Nedenfor bringer jeg et referat af forstander Schrøder, som sammen med sin hustru fru Jette Schrøder har ledet optagelseshjemmet samtidig med at undervise på skolen. Vi betragter denne kombination som en meget værdifuld pædagogisk nyskabelse.

Det kgl. Vajsenhus' optagelseshjem

eller som det blot hedder blandt børnene »Scherfigsvej«, har nu været i gang fra den 1. oktober sidste år. Fra denne dato og til i dag, hvor dette skrives, den 20. maj, har i alt været indskrevet 42 børn, heraf 36 fra Vajsenhuset. Efter 8 mdr.s virksomhed har altså 15 % af Vajsenhusets elever boet her i kortere eller længere tid. Dette siger noget om, hvilket behov der hos mødrene har været for en institution af denne art.

Det er min mening, at behovet fremover vil blive større, dels vil – som tiden går – optagelseshjemmet indgå som et helt naturligt led i Vajsenhusets øvrige socialpædagogiske arbejde – dels kan man tænke sig, at mødre, der kunne få brug for en institution af netop denne art, vil søge deres børn optaget på Vajsenhuset. Ud fra disse betragtninger tror jeg ikke det vil være nødvendigt at udføre nogen PR-virksomhed for Det kgl. Vajsenhus. Presset på 1. klasserne er allerede nu så stort som aldrig før.

Lidt om vore vilkår det første halve år.

Ethvert arbejde har sine vilkår. En mekaniker får olie på fingrene, en opdrager begår fejl, før han får sig skudt ind på det rigtige, ja ofte er det sådan, at i og med han gør det rigtige overfor et barn, gør han også noget forkert. Jeg tror, at det er væsentlig, at man hver dag holder sig dette for øje. Det skaber forståelse mødrene/os imellem – til gavn for barnet. Men bortset fra dette har vi måttet fylde en stor tom villa med egnede møbler, gardiner, billeder, køleskabe, fryseboxe; vi har måttet tage stilling til valg af vaskemaskine, pengeskab, strygejern, indretning af hobbyrum, valg af leverandører og hvad ved jeg.

Vi har skullet lære hinanden at kende. Man kan ikke skabe et sted, hvor børn kan lide at være, hvis der ikke blandt medarbejderne er et godt forhold. Jeg tror vi har nået dette, og jeg vil gerne rette en tak til medarbejderne for deres samarbejdsvilje.

Årsager til børnenes anbringelse.

Om dette kunne der skrives meget – i generelle vendinger, da vi naturligvis har tavshedspligt – men lad mig i år nøjes med at anføre sygdom hos moderen som den væsentligste anbringelsesgrund.

Den økonomiske baggrund for anbringelsen.

Direktoratet for børne- og ungdomsværnet i København har i langt

de fleste tilfælde betalt for børnenes ophold herude, ud fra den betragtning at det tjener barnets tarv, at det offentlige et stykke tid overtager de økonomiske byrder ved opdragelsen af barnet på optagelseshjemmet.

I nogle få tilfælde har Vajsenhuset eller dets legatmidler sammen med moderen betalt for opholdet.

Lidt om fordomme.

Det fremgår af ovenstående, at børneværnets rolle klart er et tilbud om hjælp. Om der er et virkeligt behov for denne hjælp vil man som oftest lade en tilsynsværge afgøre ved et besøg i hjemmet.

Ikke desto mindre oplever mange endnu børneværnet som Den store Bastian, der sætter røde anmærkninger i barnets papirer og sorte stempler i dets pande samt fratager forældremyndighed. Jeg mener ikke, det vil hjælpe meget, at jeg skriver, at det ikke passer – når man har troet noget et stykke tid, bliver denne tro på forunderlig vis til sikker viden, »Det er det, jeg altid har sagt«.

En langt bedre måde at få udryddet denne fordom vil det være, om de mødre, der har benyttet sig af børneværnets tilbud, fortæller andre, hvad dette indebærer, og især hvad det ikke indebærer.

Nogle oplever det som et smerteligt nederlag, at de i et stykke tid ikke magter at tage sig af børnene. Dette er forståeligt – men det er også forståeligt, at den enlige moder meget lettere end andre kan komme i den situation. Et forhold alle vi, der arbejder på en af Det kongelige Vajsenhus' institutioner er klare over – det er jo netop derfor, vi har valgt at arbejde her.

Tak.

Jeg vil gerne her rette en tak til optagelseshjemmets bestyrelse der består af forstander Jørgen Hendriksen, læge Sigrid Holm, personalechef Jon Retlev og direktør Valdemar Thal-Jantzen, for dens interesse og hjælp.

Ligeledes vil jeg rette en tak til embedsmændene i Direktoratet for Børne- og ungdomsforsorgen, til kollegerne på skolen og på fritidshjemmet, og sidst, men ikke mindst til alle de mødre og børn, der har gjort arbejdet herude til en fornøjelse.

Uffe Schrøder.

PS. For en ordens skyld: Hjemmet er åbent hele året.

Når Vajsenhuset har kunnet fortsætte sin gerning gennem 240 år, er en væsentlig grund netop, at man har ændret arbejdsformen efter, hvad der var mest påkrævet under de skiftende sociale og økonomiske forhold. Alt for mange af vor tids psykiske vanskeligheder står vi magtesløse overfor – og de fleste af disse problemer ville kunne afhjælpes ved et miljø-skifte.

Den økonomiske støtte, som Vajsenhuset gennem tiderne har ydet og stadig yder en hel del hjem, synes ikke at være af så stor betydning som i tidligere (mere penge-fattige) tider. I det sidst forløbne år er der af Vajsenhusets midler anvendt ca. 76.000 kr. til støtte for forældre- og faderløse børn. Denne hjælp er fordelt på fire forskellige områder på følgende måde:

I. Stifterne: Det var oprindelig tanken, at Vajsenhuset skulle virke til gavn for børn over hele landet. Dette lod sig meget vanskeligt praktisere, når børnene ikke boede på skolen; man forsøgte på forskellig måde at råde bod herpå, og den ordning, der har været gældende de sidste hundrede år, går ud på, at Vajsenhuset direkte skulle understøtte et vist antal børn i København og på Sjælland og samtidig stile et lige så stort årligt beløb til rådighed for børn, der *bor uden for Sjælland*. Disse Vajsepenge udbetales til de syv stifter, som så hver for sig foretager fordelingen. Nogle af stifterne har imidlertid i årenes løb af de fra Vajsenhuset modtagne midler opsparet en ret stor kapital, så renterne heraf er tilstrækkeligt til at udrede den sædvanlige Vajse-understøttelse. I det sidst forløbne år har forholdet over for stifterne stillet sig på følgende måde:

Lolland-Falster stift, som har en opsparet kapital på kr. 34091,03, har intet bidrag modtaget fra Vajsenhuset, men har af renten udbetalt kr. 1354,42 til 12 børn.

Fyns stift har af Vajsenhuset modtaget kr. 2520,00 hvoraf der er udbetalt en understøttelse til ialt 20 børn; den opsparede kapital udgør kr. 3699,78.

Aalborg stift har udbetalt kr. 2720,48 til 18 børn; fra Vajsenhuset er modtaget kr. 2640, resten er taget af en lille opsparing, denne er nu opbrugt.

Århus stift har en kapital på ca. 20.000 kr.; fra Vajsenhuset er modtaget ca. 2400 kr., og til 54 børn er uddelt ca. 3600 kr.

Viborg stift, hvis kapital udgør godt 39.000 kr. har intet fået af Vajsenhuset, men har af renten brugt ca. 1500 kr. til hjælp for 13 børn.

Ribe stift har opsparet ca. 46.000 kr. og har af renten brugt 1620 kr. til ialt 15 børn.

Haderslev stift, der fra gammel tid slet ingen kapital har haft, har fra Vajsenhuset modtaget 2040 kr., der er anvendt til 23 børn.

Som det fremgår af ovenstående, er der i stifterne i alt understøttet 155 børn, hvortil er brugt ca. 14.000 kr. I alt er der i stifterne fra gammel tid opsparet ca. 140.000 kr. af tilsendte Vajsepenge.

2. *Vajseunderstøttelse*, ydet direkte til børn i København og omegn (så godt som udelukkende børn, der går i skolen) – til 30 børn er der i årets løb betalt 30.000 kr.; man har altså her et andet synspunkt end i stifterne, færre børn er blevet understøttet, men til gengæld med et mange gange større beløb.

3. *Hjælp til børn i skolen*. Hertil er i det forløbne år brugt ca. 15.000 kr., der hovedsagelig er anvendt som hjælp til konfirmationsudstyr.

4. *Legater* til børn i skolen og udgåede elever. Af de forskellige legater, der i tidens løb er skænket Vajsenhuset til velgørende formål, har der i alt kunnet fordeles ca. 15.000 kr. – i portioner fra 100–600 kr. årlig.

Indtægterne, som skal dække Vajsenhusets drift, der i sidste regnskabsår, beløber sig til 1.200.000 kr., hidrører først og fremmest fra undervisningsministeriets tilskud, der ydes i henhold til lov om friskoler m. m., og som dækker omtrent halvdelen af udgifterne

Hertil kommer renten af den kapital, der fra gammel tid er skænket Vajsenhuset, men langt større betydning har dog den *forlagsvirksomhed*, som gennem århundreder har været knyttet til Vajsenhuset, der stadig har udgivelsesretten til de til kirkeligt brug autoriserede skrifter: bibler, salmebøger, katekismus, alterbog og ritualer.

For Biblens vedkommende har forholdet i en meget lang årrække dog været det, at Vajsenhuset har overdraget Det danske Bibelselskab selve udgivelsen, mod at der svares Vajsenhuset en minimal afgift af hvert trykt eksemplar – denne afgift beløber sig kun til nogle få tusinde kroner årlig.

Alle de øvrige skrifter udgives derimod af Vajsenhusets eget forlag og sælges gennem boghandelen med nogen fortjeneste. I denne forlagsvirksomhed spiller salmebogen langt den største rolle, idet der hvert år sælges omkr. 100.000 salmebøger, så selv om fortjenesten på den enkelte salmebog ikke er så stor (på de billigste udgaver endda meget ringe), giver forlaget et overskud, der har været tilstrækkeligt til, at arbejdet fra

år til år har kunnet fortsættes i samme omfang – selv med et stadigt stigende prisniveau.

Ansøgning om optagelse i skolen (normalt kun til skoleårets begyndelse i august) skal med de nødvendige attester indgives på skolens kontor, Nr. Farimagsgade 51, inden d. 1. marts.

I 1. klasse optages drenge og piger, der har nået skolealderen og må anses for at være »skolemodne«. Skolen afholder i dette øjemed en skolemodenhedsprøve i april måned og midt i maj vil der tilgå hjemmene meddelelse om evt. optagelse af det pågældende barn. I 2.–5. klasse vil der normalt kun blive plads til ganske få nye elever, hvorimod der efter 5. klasse vil kunne optages en del elever i 11–12 års alderen (fra 6. klasse).

Hvis en moder indgår ægteskab, vil børnene almindeligvis ikke kunne fortsætte her i skolen, hvis de går i de fem laveste klasser.

Forstanderen træffes på kontoret alle hverdage undtagen lørdag kl. 11–12 samt mandag kl. 16–19 (telf. 11 03 56. Vagtmester: 11 83 51). Lærerværelset: 12 50 14. Optagelseshjemmet Scherfigsvej 5, Ø: 29 22 11. Fritidshjemmet: Forstander fru Dagny Nielsen, 12 03 68.

Skolen

har gennem alle årene været det vigtigste led i Vajsenhusets virksomhed, og formålet har til stadighed været det samme: på kristent grundlag at opdrage børnene til gode og dygtige borgere i det danske samfund.

De ydre rammer for skoleundervisningen har imidlertid været formet på vidt forskellig måde efter de skiftende tiders ønsker og krav – det har dog altid været tilstræbt at give en undervisning, der lå på linie med, hvad der ydedes i de offentlige skoler.

Vajsenhusets nuværende skoleform er opbygget i overensstemmelse med kravene i skoleloven af 1958, således som de er udformet i Undervisningsvejledning for Folkeskolen (Den blå Betænkning). Skolen består af en 8-årig hovedskole samt en 3-årig realafdeling.

Efter skoleloven kan børnene afslutte deres skolegang med det 7. skoleår, men de senere års udvikling har med al tydelighed vist, at det er yderst få elever, der forlader skolen så tidligt – det vil i vore dage være rimeligt at betragte otte års skolegang som minimum, og da det i de senere år har vist sig, at mange elever fra 8. kl. også har ønsket at få et

9. skoleår, der evt. kan afsluttes med en statskontrolleret prøve, har skolen forsøgsvis planlagt samlæsning for 1. real og 8. kl. i skoleåret 1968/69 i orienteringsfagene. Vi forsøger samtidig at tilstræbe parallelitet i de respektive klassetrin for så vidt angår sprog og naturlære/matematik. På denne måde søger vi at give 8. kl. endnu mere indhold og værdi, samtidig med, at den oprindelige 7. kl. ikke deles så radikalt som tidligere er sket.

Den 7-klassede hovedskole gennemføres på Vajsenhuset som den såkaldte »udelte skole« (kommunernes c-linie) – det vil sige, at der ikke foretages nogen deling af eleverne ved slutningen af 5. klasse, men alle får samme undervisning i de syv første skoleår (i 7. klasse deles eleverne dog i seks ugentlige timer i to hold, hvoraf det ene læser tysk og matematik, det andet praktiske fag). En egentlig deling finder således først sted ved slutningen af 7. klasse, hvorfra hovedparten af eleverne fortsætter i 8. klasse – og en mindre del (normalt ca. tredjedelen) rykker over i den 3-årige realafdeling, som afslutter skolegangen her med realeksamen.

Hvis en elev i realskolen har ønske om at afslutte skolegangen med en *studenter-eksamen*, er der mulighed for ved slutningen af II real at blive optaget i en af byens gymnasieskoler i I g (sproglig el. matematisk). For at være kvalificeret hertil kræves: at årskaraktererne i alle fag er tilfredsstillende – at skolen indstiller eleven som »egnet« – og at den afsluttende skriftlige prøve er bestået med godt resultat.

Også fra III real kan der søges optagelse i gymnasiet på ganske samme betingelser, blot med den tilføjelse, at den beståede realeksamen skal være tilfredsstillende. Hvis enten skolens udtalelse eller prøvens udfald ikke umiddelbart kvalificerer til optagelse, skal eleven til prøve på det gymnasium, hvor der er søgt optagelse.

Også for de elever, der udgår af skolens 8. klasse, er der gode muligheder for en videregående skoleuddannelse. Enkelte kan overflyttes i realafdelingen, og alle har mulighed for at fortsætte i 9. (og evt. 10.) klasse, der begge afsluttes med statskontrolleret prøve, der giver adgang til forskellige stillinger både i offentlige og private virksomheder. Og endelig er der den mulighed at søge optagelse på en *efterskole*, som findes i alle egne af landet – også i Københavns nærhed. Efterskole-opholdet bliver med de store tilskud, der gives, ikke forbundet med væsentlige udgifter for hjemmet, og det kan være af stor værdi for de unge at

komme ud i forhold, der er vidt forskellige fra dem, de har levet under i storbyen.

For at hjemmene kan følge med i, hvordan børnene klarer sig i de forskellige skolefag, sendes der fire gange om året en »meddelelsesbog« med hjem (1. november, 1. februar og 20. juni). Der gives ikke egentlige karakterer, men standpunktet bedømmes ud fra »middel« – og kan enten ligge over (betegnet med »særdeles godt« og »noget over middel«) eller ligge under (betegnet med »noget under middel« eller »ringe«). Ved siden heraf gives en bedømmelse for »arbejdsindsats«, d. v. s. flid, opmærksomhed og god vilje – udtrykt ved tallene: 1: særdeles god, 2: god, 3: ikke tilfredsstillende.

I realfodelingen og ved de afsluttende prøver i 8. klasse benyttes fremtidig den *nye karakterskala*, der også er opbygget ud fra »middelstandpunktet«, der angives ved tallet 8. Fire trin opad (9, 10, 11, 13) udtrykker en stigning fra »over middel« til »det usædvanlig selvstændige og udmærkede« – fem trin under 8 (7, 6, 5, 3, 0) spænder fra »lidt under middel« til »det helt uantagelige«. Det er hensigten, at det højeste og laveste trin (13 og 0) kun ganske undtagelsesvis skal komme i anvendelse, således at skalaen i realiteten kun omfatter otte trin. Noget gennemsnit af samtlige karakterer vil for fremtiden ikke blive udregnet.

Også *efter udgangen af skolen* søger Vajsenhuset at være eleverne til hjælp, dels ved – om end i beskedent omfang – at yde støtte til videregående uddannelse, dels ved at være behjælpelig med at skaffe de unge gode lærepladser. I de senere år har det ganske vist været meget let at få lærepladser (bortset fra enkelte særlig søgte fag), men så er det måske netop vanskeligt for de unge at træffe det rette valg.

Derfor gives der i afgangsklasserne erhvervsorientering, som giver eleverne kendskab til de mange muligheder, og de personlige forudsætninger, der er af betydning i de forskellige erhverv – her er det ønskeligt, at eleverne får lejlighed til at gøre personlige erfaringer. Vi har derfor også i år haft *erhvervspraktik* for eleverne i 8. klasse, der i løbet af 14 dage har prøvet to forskellige erhvervsvirksomheder. Denne udsendelse foretages nu helt af den offentlige erhvervsvejledning, der også har sørget for, at eleverne i 3. real i en uge kom ud i praktisk arbejde. Der er ikke tvivl om, at de unge høster rige erfaringer ved at få indblik i, hvordan »det praktiske liv« former sig.

Det er under alle forhold af stor betydning, at der er et godt og naturligt *samarbejde mellem skole og hjem* – for Vajsenhusets vedkom-

mende er det en absolut betingelse, for at vi kan yde den hjælp og støtte i opdragelsen, som er skolens hovedopgave. I de foregående år har kontakten mellem hjem og skole væsentlig bestået i, at klasselæreren har aflagt besøg i hjemmet for at drøfte de spørgsmål, der kunne have betydning for barnets sunde udvikling. Men efterhånden har det vist sig, at det i vore fortravlede tider kunne være overordentlig vanskeligt at finde et for begge parter belejligt tidspunkt for sådanne besøg. Vi har derfor tillige indført en anden form for at skabe forbindelse mellem skole og hjem ved afholdelse af »klassemøder«. For hvert klassetrin har klasselæreren indbudt alle mødre til en sammenkomst her på skolen, hvor der var lejlighed til at tale med børnenes lærere og drøfte forhold af almen interesse.

Der har i årets løb været afholdt adskillige sådanne sammenkomster, for nogle klassers vedkommende har mødrene endog været indbudt flere gange, når der har været spørgsmål enten af praktisk art (lejrskole, skolerejser o. lign.) eller af pædagogisk interesse (ønske om særhjælp i visse fag, hjemmearbejdets omfang m. m.). Ved alle møderne har de allerfleste af de indbudte været til stede, hvad der må tages som udtryk for, at hjemmene virkelig er interesseret i samarbejde med skolen, som på sin side også kan have stort udbytte af at høre synspunkter fremført om mange forhold, som muligvis kunne blive til store problemer, hvis der ikke blev lejlighed til at tale ud om sagerne.

Det er i de senere år blevet almindeligt erkendt, at det i god »demokratisk ånd« vil være nødvendigt, at også eleverne drages med ind i arbejdet på at skabe det rette »arbejds-klima« i skolens verden. Som en begyndelse hertil er der i løbet af dette skoleår blevet oprettet *et elevråd*, som klart udtrykker sin opgave i vedtægtens § 1: »Elevrådets formål er at udbygge samarbejdet mellem skolens elever indbyrdes og mellem lærere og elever, så at der gennem elevrådets medindflydelse og medansvar kan skabes de bedst mulige arbejdsforhold på skolen«. Endnu har elevrådet virket i så kort tid, at det ikke er muligt at bedømme, hvor langt man er nået med den så rigtigt udtrykte hensigt. Forhåbentlig vil dette nye led i skolens daglige liv vise sig levedygtigt og få den værdi, som tilkommer det.

Skolen har i mange år haft et fritidshjem, som under meget vanskelige pladsforhold har løst en utaknemmelig opgave på glimrende vis. Fra det nye skoleårs begyndelse sker der her en radikal ændring, idet det nye fritidshjem da starter i helt nye og velindrettede lokaler. Der

bliver her tale om et fritidshjem, som virkelig kan støtte vore mødre, idet børnene kan beskæftiges fra kl. 7 til 16,30 også på skolens fridage af en selvstændig stab af specialuddannede pædagoger. Ganske vist kræver det en indbetaling fra mødrenes side på ca. 50 til 60 kr. om måneden, men dette er det normale krav i andre statsunderstøttede fritidshjem, men effektiviteten af hjemmet vil også blive langt større. Da fritidshjemmet også er åbent på lørdage, vil lørdagslukning af skolen ikke kunne genere de mødre, som stadig arbejder hele ugen.

For de elever fra de store klasser (fra 6. klasse), som gerne skal blive på skolen i eftermiddagstimerne, tilbydes ophold på skolens læsestue, der har været åben fra 1. september til 1. maj de 5 første dage i ugen i tiden kl. 14–16. For mange elever er det en værdifuld hjælp i skolearbejdet her at kunne benytte biblioteket og søge hjælp hos den tilsynsførende lærer.

Desværre tyder det ret ringe besøg på læsestuen i eftermiddagstimerne på, at alt for få af de store elever er opmærksom på den værdi, der ligger i under gode forhold at arbejde enten med skolearbejder eller fritidsinteresser – mange håndbøger og morskabsbøger står til fri rådighed. Det vil være beklageligt om dette tilbud skal ophøre af mangel på tilslutning.

Til hjemmene

Skolens opgave er ikke blot at give eleverne kundskaber og nyttig viden, men også at vænne dem til præcision og orden samt at lære dem at leve i et samfund, hvor den enkelte må vise hensyn og rette sig efter visse regler.

Det er muligt, at det først og fremmest er eleverne selv, der medansvarlige skal drages ind i dette arbejde, derfor er der blevet oprettet »Elevråd«, således at alle skolens elever kan være med i bestræbelserne for at skabe den bedst mulige »ånd og tone«.

Det er imidlertid ganske givet, at hjemmenes medvirken er nødvendig, hvis skolen skal nå de mål, den sætter sig.

Især på følgende områder beder vi hjemmene være skolen behjælpelig:

Væn børnene til at tage hjemmefra i så god tid om morgenen, at de kan være rettidig i skole.

Dette forudsætter – i alt fald for de mindre børns vedkommende – at de kommer i ordentlig tid i seng om aftenen.

Lær børnene, at skolen er deres arbejdsplads, som man ikke kan blive borte fra, medmindre man er syg.

Bed derfor ikke om ekstra frihed for eleverne, hvis det ikke er strengt nødvendigt.

Ej heller bør De bede om, at børnene fritages for gymnastik og bad. Hvis der er særlige grunde hertil, må lægeattest skaffes.

Hvis deres barn forsømmer skolen på grund af sygdom, bør skolen have besked snarest. Er der ikke givet besked til skolen efter tre dages fraværelse, sender skolen attest, som skal påtegnes af lægen.

Fraværelse fra skolen uden lovlig grund (skulkeri) samt tyveri, voldelig adfærd og dårlig opførsel vil medføre bortvisning fra skolen.

Og til sidst . . . *der glemmes utroligt.*

Se derfor efter, om Deres barn har sine ting med hjem; mangler der noget, lad det straks efterlyse – og sæt navn i alt, både bøger, penalhuse, tøj, vanter o.s.v.

Det må indtrængende frarådes at lade børnene have kostbare ting (ure, smykker o.lign.) med i skole. Bliver sådanne ting borte, er der ingen mulighed for, at skolen kan yde erstatning.

Årsmeddelelser

Det forløbne skoleår, der begyndte den 12. aug. 1968 og slutter den 21. juni 1969, har haft 223 skoledage. Elevantallet var ved begyndelsen 227 (104 drenge og 123 piger), ved slutningen 228 (103 drenge og 125 piger). Ved skoleårets begyndelse blev optaget 30 nye elever (14 drenge og 16 piger).

Eleverne har været fordelt i 13 klasser med daglig undervisningstid fra kl. 8 til kl. 14 (for de mindste klassers vedkommende dog kun fra kl. 9 til kl. 13). I alle klasser er der fællesundervisning for drenge og piger. Ferier og fridage er – med ganske enkelte undtagelser – de samme som ved de kommunale skoler i København.

Ved skoleårets udgang 1968 tog vi afsked med hr. lærer John Gervin-Andersen, hr. Harry Schulz samt vikar hr. Hans Dieter Kunde. Samtidigt blev lærerne hr. Erik Voetmann samt frk. Birte Kjær knyttet til Det kgl. Vajsenhus.

I årets løb har der været afholdt de sædvanlige udflugter og festlig-

heder, hvortil skolen indbyder alle eleverne – uden at det er forbundet med nogen udgift for hjemmene.

Skoleskovturen var i år lagt til fredag den 20. sept. og foregik på den måde, at hver enkelt klasse tilrettelagde sin udflugt; de største på lejrskole på Lolland til den 23. sept., nogle til Hven, de mindste til Sorø.

Da skolen ikke havde nogen gymnastiksal undlod vi at afholde stiftelsesfesten på vanlig vis, men afholdt i stedet et forårsbal i marts 1969.

Julefesten fejredes d. 21. dec. Hver klasse havde smykket sit eget lokale, og der blev uddelt julegaver og godter til alle børn.

Den første skoledag i det nye år – d. 6. jan. begyndtes som det har været skik med en Hellig-tre-kongers gudstjeneste i Sct. Andreas kirke, hvor sognepræst Per Erritsøe talte til børnene.

Den 6. febr. 1969 blev den nye gymnastiksal, optagelseshjemmet på Scherfigsvej samt vort nye fritidshjem indviet. Direktionen og kuratelet havde indviteret repræsentanter fra stat og kommune samt andre af skolens venner til en højtidelighed. Alle var imponeret over de smukke lokaler, der var skabt, og mange gode ønsker blev udtrykt ved denne lejlighed.

Den 1. april 1969 fejrede lærerkollegiet ved en fest tre 35-års jubilarer, nemlig fru F. Wilquin, hr. Erik Mortensen og hr. Oscar Jensen.

Årets skolekomedie spillede i marts af elever fra 8. kl. og I real. Der opførtes en fornøjelig skolekomedie af Jesper Jensen: »Tre stykker sammenlagt«. Fru Jette Schrøder og hr. Ole Thøger Jensen stod for instruktionen. Mandagen var som sædvanlig helliget gamle elever fra Det Gode Minde, og adskillige glædede skolen med besøget.

Lejrskolen er i år gået til Rhinen. I dagene d. 11.–19. april var II real under ledelse af fru Rødgård, fru Hendriksen samt forstanderen på busrejse til Rhinen og Harzen. I real og 8. kl. var med fru Schrøder, hr. Ege og Erik Voetmann på Bornholm i dagene 17.–23. maj. Begge arrangementer forløb tilfredsstillende med et glimrende pædagogisk udbytte.

Skolelægetilsynet har i enhver henseende fungeret tilfredsstillende. Skolelægen (dr. Sigrid Holm) og skolesundhedsplejersken (frk. Anne Marie Hansen) kommer normalt her på skolen hver mandag. Der føres nøje tilsyn med børnene helbredstilstand. Ved den første undersøgelse i de mindre klasser indbydes mødre til at komme til stede, ligesom

også klasselæreren overværer undersøgelsen for at blive orienteret om barnets legemlige tilstand. Skolelægen indstiller i visse tilfælde enkelte børn til at deltage i skolefrokost gennem skolebespisningen – i andre tilfælde tilrådes særlig undersøgelse hos skole-psykolog. Københavns kommune har givet Vajsenhuset tilladelse til at benytte »Skolepsykologisk kontor«, hvorfra vi modtager god bistand – i det sidste år har der desværre været så mange børn indstillet, at det har været meget vanskeligt – eller rettere umuligt – for skolepsykologen (Verner Skjoldbye) at komme igennem hele rækken.

I denne forbindelse skal det nævnes, at skolen også gerne vil bidrage til at børnene til bedre hygiejne – f.eks. ved hyppigere håndvask – men her møder vi store vanskeligheder; skolen er ikke just velforsynet med håndvaske, men nye installationer som sæbeautomater og lufttørre ure udsat for ødelæggelse. Det er et område, hvor vi har grund til at vente god bistand af elevrådet.

Tandbehandlingen har jo i det forløbne år været praktiseret på en helt anden måde end tidligere (om det er bedre eller dårligere, er der forskellige meninger om). Princippet er det, at de yngste klassetrin – i år kun 1., 2., 3. og 4. klasse – er blevet behandlet på skolevæsenets tandklinik på Nyboder skole, for disse børns vedkommende skal hjemmene intet foretage sig, skolen sørger for, at børnene bringes til og afhentes på tandklinikken. Det er meningen, at denne form i de kommende år skal udstrækkes til flere klassetrin.

Men indtil dette sker, må for de større elevers vedkommende hjemmet selv sørge for, at børnene bliver tilset og behandlet af en privat tandlæge.

Når behandlingen er færdig, skal hjemmet betale tandlægen den del af regningen, som ikke dækkes af sygekassen, og skal af tandlægen have en kvitteret regning, som udviser, hvad der betales af sygekasse og, hvad hjemmet har betalt. Når denne regning afleveres på skolen, vil moderen omk. d. 15. i måneden få det fulde beløb, som hun har betalt, tilsendt pr. postanvisning. Skal der udføres større arbejder, som sygekassen ikke betaler til, må der på forhånd træffes aftale mod skolen om betingelserne.

Vajsenhusets elever modtager også betydelig og værdifuld støtte udefra, idet det synspunkt er anerkendt fra alle sider, at de børn, der

går her på skolen, skal nyde de samme fordele, som de kunne opnå i kommunens skoler. Derfor har Københavns kommunalbestyrelse givet tilladelse til, at Vajsenhusets elever hver skoledag kan få $\frac{1}{4}$ l sødmælk eller kærnemælk (ombytning fra den ene mælkeart til den anden kan kun ske efter juleferien. Så godt som alle skolens elever har benyttet sig af det tilbud.

Gratis sporvognsbillet stiller Københavns kommune også til rådighed for de børn som bor så langt fra skolen, at de er nødt til at benytte sporvogn, over 200 børn har nydt godt heraf. Til S-tog kan der derimod ikke gives gratis kort. Det sporvognskort, børnene får i august måned, skal benyttes hele skoleåret igennem, det må derfor stærkt indskræpes, at der udvises den allerstørste påpasselighed med kortet, som ikke vil kunne erstattes, hvis det tabes. Disse særlige sporvognskort må kun benyttes til at køre til og fra skole.

Børnenes Kontor har som hidtil foretaget to store uddelinger af hjælp til trængende hjem – både ved jul og sommerferie har en del af vore elever modtaget en meget kærkommen hjælp, som også skolen er taknemlig over. Ved siden af dette arbejde har Børnenes Kontor nu også overtaget »Østrups« opgave: at skaffe ferieophold til de børn, der trænger mest til at komme på landet. T rods vanskeligheder med at skaffe feriepladser er også dette arbejde udført med al mulig omhu og forstbelse.

Dansk Skolescene har indtil nu givet vore elever adgang til at være medlemmer for halv pris, hvad skolen er taknemlig for. Børnene har haft lejlighed til at komme til forskellige teater- og filmforestillinger, som forhåbentlig har bidraget til at vænne dem til god kunst.

Ved slutningen af skoleåret 1967–68 udgik ialt 22 elever: Efter 8 kl.: Kim Andersen, Kjeld Elmgreen, Benni Brødbæk Hansen, Niels Jørgen Nielsen, Johnny Olsen, Dorte Andersen, Susanne Hermansen, Jette Møller Hansen, Lea Nielsen, Maja Britta Nielsen, Åse Sejersen, Ingerlise Petersen.

Efter realeksamen: Henrik Birch, Allan Bjarnholt, Ole Karsbøl, Hans Viggo Knudsen, Pia Brun, Inger Hansen, Pia Henriksen, Marianne Johansen, Birgit-Ann Pedersen, Tove Søndergaard.

Fra skolens side bestræber vi os på at bevare forbindelsen mellem de tidligere elever. Der er derfor på foranledning af elevforeningen »Det Gode Minde« dannet et kontaktudvalg mellem lærerkollegiet og foreningen for at sikre og udbygge samarbejdet mellem parterne. Ved de i året afholdte 6 mandagsmøder har der været nogle velbesøgte hyggeaftener med oplæsning og underholdning af kendte kunstnere, den sidste mandagsaften var traditionen tro forbeholdt skolens elevforestilling: Tre stadighed har kunnet samles 70 til 80 tidligere elever, hvad der må tages stykker sammenlagt. Det er glædeligt at se, at der gennem de sidste år til sm et tegn for, at de stadigvæk føler tilknytning til deres »gamle« skole. Vajsenhusforeningen gør her et meget stort og dygtigt arbejde blandt tidligere elever for at samle og bevare tilknytningen til skolen.

Det forgangne år har for alle – såvel lærerne som for eleverne – været præget af ombyggeri. Første epoke er nu lykkelig og vel overstået, det har været dyrt og besværligt, og mange uforudsete vanskeligheder har generet os, men til gengæld er vel også alle enige om, at resultatet har været møjen værd. Vi har i dag et helt nyt og ganske enestående optagelseshjem for vore elever, hvis mødre midlertidigt er ude af stand til at sørge for barnet hjemme, et tidssvarende fritidshjem, hvis succes har været så uomtvistelig, at en udvidelse er påkrævet samt en hårdt tiltrængt ansigtsløftning af vor gamle gymnastiksal. Tilbage står – når vi har sundet os lidt – flytning af vagtmesterboligen samt indretning af div. mindre gruppelokaler i tagetagen, og dermed er vore udvidelsesmuligheder udtømte. Under de givne forhold repræsenterer skolen med optagelseshjem og fritidshjem vel også noget ganske enestående inden for sin genre, og institutionen savner vel sidestykke i Europa.

På mine kollegers vegne bringer jeg tak for den indsats, som direktion, kuratel og myndigheder har ydet, jeg er overbevist om, at vi i mange år fortsat vil være i stand til at gøre et dygtigt stykke arbejde for de børn, som er os betroet.

Jørgen Hendriksen.
Forstander

Lærerpersonalet

Jørgen Hendriksen, forstander (ansat 1. aug. 1967)

Per Brasen, viceinspektør (ansat 1. aug. 1955)

Fru Kate Bondo (ansat 1927, overlærer 1. aug. 1955)

Fru A. Wilquin (1933, overlærer 1. aug. 1955)

Oscar Jensen (1934, overlærer 1. aug. 1955)

Erik Mortensen (1934, overlærer 1. aug. 1955)

H. C. Ege (1942, overlærer 1. april 1959)

Erik Meisner (1949, overlærer 1967)

Fru Inge Rødgaard (ansat 1. aug. 1953, overlærer 1967)

Fru Jette Schrøder (ansat 1. aug. 1963)

Fru Schrøder har i det følgende skoleår orlov på grund af uddannelse på Danmarks Lærerhøjskole, men leder fortsat sammen med sin mand hr. forstander Uffe Schrøder Det Kgl. Vajsenhus' optagelseshjem på Scherfigsvej 5.

Fru Dorte Knudsen (ansat pr. 1. okt. 1967)

Fru A. Remfeldt (ansat pr. 1. okt. 1963)

Fru A. Asmussen (ansat 1. aug. 1964)

Richard Madsen (ansat 1. aug. 1964)

H. O. Larsen (ansat 1. aug. 1965)

Ole Tøger Jensen (ansat 1. aug. 1966)

Birte Kjær (ansat pr. 1. aug. 1968)

Erik Voetmann (ansat pr. 1. aug. 1968)

Bodil Hendriksen (ansat pr. 1. aug. 1968)

Skolens *rekreative fag* omfatter følgende discipliner:

Formning (tegning) alle klasser (undt. III real) undervises 1–3 timer ugentlig af Erik Mortensen.

Legemsøvelser dyrkes i alle klasser 2–3 timer ugentlig. I de tre yngste klasser (hvor drenge og piger er sammen) samt i de store pigeklasser varetager fru A. Wilquin undervisningen – for de store drengeklasse vedkommende har timerne været varetaget af O. Thøger Jensen. Foruden gymnastik drives forskellig slags boldspil (om foråret og sommeren i skolegården: rundbold, håndbold, volleyball).

Sløjdundervisningen omfatter 5.–8. skoleår med to ugentlige timer, der undervises efter Dansk Skolesløjde System af lærerne hr. H. O. Larsen og hr. O. Thøger Jensen.

Kvindeligt håndarbejde – alle piger fra 1. klasse til I real undervises 2–3 timer ugentlig (af fru Bondo og fru Remfeldt). I de små klasser læres strikning og håndsyning, de større klasser undervises i maskinsyning – og som ekstraarbejder udføres broderi. Der lægges hele tiden vægt på, at de arbejder, der udføres, er anvendelige for eleverne.

Skolekøkken-undervisningen ledes af fru Remfeldt, pigerne i 6. klasse har 2 ugentlige timer, i 7. og 8a 3 ugentlige timer. Der gennemgås såvel rengøringsarbejde som madlavning, bagning og regnskab.

Sang- og musikundervisningen ledes i hele skolen af Erik Meisner. Alle klasser (undt. III real) har 1–2 timer sang om ugen. Formålet er – som det hedder i Den blå Betænkning, at udvikle den umiddelbare glæde ved at synge og spille samt ved indøvelse af melodistof at give børnene kendskab til folke- og kirkesang.

Musikundervisningen, der kun omfatter strygeinstrumenter, foregår i skoletiden, og kun elever (fra 3. klasse og opefter), der har særligt anlæg, og som passer det øvrige skolearbejde tilfredsstillende, kan deltage.

Den daglige øvelse finder for de fleste elevers vedkommende sted på skolen efter skoletid, ligesom indøvelsen i orkesterspil foregår i eftermiddagstimerne. Undervisningen er gratis. Instrumenter, noder og strenge betales ligeledes af Vajsenhuset. Kun sådanne reparationer, som måtte blive nødvendige, dersom eleverne omgås instrumenter uforsvarligt, må børnene selv betale. Undervisningen i musik er naturligvis – ligesom undervisningen i almindelige skolefag – gældende for den tid, børnene går her på skolen.

To gange om året, ved stiftelsesfesten og årsafslutningen, medvirker de dygtigste elever enten i skolens strygeorkester som solister eller i kammermusik.

Realeksamen 1969

Den skriftlige eksamen afholdtes den 5.–9. maj 1969.

Mundtlig eksamen efter følgende skema:

4. juni kl. 8: matematik	Hr. ovl. I. Kirkegaard	Fru ovl. I. Rødgaard no. 7
2. juni kl. 9: geografi	Fru ovl. B. Johannesen	Hr. viceinsp. Per Brasen no. 7
10. juni kl. 8: naturlære	Hr. ovl. Erik Kjeldsen	Hr. viceinsp. Per Brasen Nat.
14. juni kl. 8: engelsk	Hr. ovl. Erik Granholm	Hr. Jørgen Hendriksen no. 7
16. juni kl. 8: biologi	Hr. ovl. Ivar Kirkegaard	Hr. lærer E. Voetmann Nat.

Afslutning på skoleåret 1968-69

Skriftlige prøver er afholdt d. 3. og 4. juni.

Mundtlig prøve afholdes i de tre ældste klasser efter nedenstående plan:

II real (læsestuen)

mandag d. 16. juni kl. 8 – dansk (hr. Hendriksen / fru Rødgaard)

tirsdag d. 17. juni kl. 8 – matematik (fru Rødgaard /
hr. Th. Jensen)

onsdag d. 18. juni kl. 8 – historie (hr. Ege / hr. Jensen)

I real

mandag d. 16. juni kl. 8 – engelsk (fru Schrøder / B. Kjær)

tirsdag d. 17. juni kl. 8 – matematik (hr. O. Jensen /
hr. R. Madsen)

8. kl. (festsalen)

mandag d. 16. juni kl. 8 – regning (hr. Thøger Jensen /
hr. H. O. Larsen)

tirsdag d. 17. juni kl. 8 – dansk (fru Schrøder /
hr. Erik Voetmann)

II real har fri fra fredag den 6. juni.

8. og I real har fri fra fredag den 13. juni.

Torsdag den 19. juni

kl. 9-11

Bogaflevering og ombytning for alle klasser, og derefter sommerferie for 1.-7. kl. samt I real, samt de elever, der skal i III real.

Fredag den 20. juni

Afslutning for III real og for de elever, som går ud af II real og 8. klasse. Højtideligheden foregår i festsalen fra kl. 9,30 og elevernes pårørende er velkomne. Hele lærerpersonalet er nærværende og ved denne lejlighed uddeles de vanlige to præmier til henholdsvis en elev fra III real og en elev fra 8. kl.

Lørdag den 21. juni-tirsdag den 12. aug. sommerferie. Den nye 1. kl. begynder dog først den 13. aug. kl. 8.

Ferier og fridage i 1969-70

På grund af overgangen til lørdagsfrihed om sommeren er ferie- og fridagsordningen for det kommende skoleår endnu ikke udarbejdet og godkendt. I aug. d. å. vil fuldstændig plan over disse dage blive tilstillet hvert hjem.

Alligevel henstiller vi til hjemmene at opbevare denne sidste side i årsberetningen, da skolens ordensregler findes på omstående side. Jeg skal i denne forbindelse understrege, at eleverne er ansvarlige i økonomisk henseende overfor den skade, der forvoldes ved forsætlig eller grov uagtsomhed. Findes en elev skyldig i tyveri, hærværk eller gentagne overtrædelser af skolens ordensreglement, vil eleven blive bortvist fra skolen.

J. Hendriksen.

Skolens ordensreglement

1. Elever, der må køre til skole på cykel, skal have et cykelnummer hos elevrådet. Cyklerne skal anbringes i skolens cykelstativer.
2. Overtøj skal anbringes på knagerne og må kun med særlig tilladelse medbringes i klasserne.
3. I frikvartererne må ingen elev være oppe i klassen eller på gangene.
Herfra undtages:
Klasseordensdukse (en i hver klasse). Ordensdukse i faglokaler.
Elever i 3. real (kun i eget klasseværelse).
Elever, der har klasselærerens tilladelse til at være oppe, må kun opholde sig i det anviste lokale.
4. På legepladsen skal alle afholde sig fra slagsmål og voldsomme eller farlige lege. Det er ikke tilladt at spille bold, kaste med sne og lave glidebaner.
5. På toiletterne skal man følge præfekternes anvisninger. Kun en må opholde sig på hvert toilet.
6. Kast ikke med papir eller andet affald, brug papirkurve i klasserne og affaldsposen i skolegården. Mad, man ikke kan spise og ikke skal have med hjem, kan afleveres til fritidshjemmet.
7. Skal man uden for skolens område i skoletiden, kan dette kun ske, hvis man foreviser et lærerkort til præfekten i porten. Kortet skal man have hos sin klasselærer eller hos viceinspektøren. Der må købes, hvad der er givet tilladelse til. Kortet gælder kun som udgangstilladelse for en elev.
8. Der skal være bind om alle skolebøger, og dette skal skiftes så tit, at bøgerne altid er solidt indbundet. Der skal være navn både uden på bindet og inde i bogen. Skolebøger må aldrig medtages på legepladsen i frikvartererne. Ødelagte eller forsvundne skolebøger må erstattes.
9. Penge bør, når man møder om morgenen, afleveres til en lærer. Kun for penge, der er afleveret, påtager skolen sig ansvar.
10. Tobaksrygning og brug af tyggegummi er ikke tilladt.
11. Er vejret for dårligt, bliver der ringet 3 gange, og så bliver man i klassen. Først når det ringer op, skiftes evt. klasselokale.
12. Skal klassen skifte lokale må man stille taskerne i gangen i stueetagen i frikvarteret.